

SZAKMAI BESZÁMOLÓ NYILATKOZAT

Alulírott Dr. Szabó Csaba nyilatkozom, hogy a **204108/01673** számon nyilvántartott támogatási szerződés 1. pontjában megjelölt 660 000 Ft, - összegű támogatott tevékenység: **20.századi gazdaság- és társadalomtörténeti források régi és új olvasatai konferencia** megvalósult.

A támogatási összeget a támogatási célnak megfelelően, a támogatási szerződésben meghatározottak szerint, jogszerűen használtam fel.

Kiadvány támogatása esetén a kiadvány 1 példányát – a pályázati azonosító számmal ellátva, postai úton, igazolhatóan - eljuttattam az EMET NKAI Elszámoltatási és Ellenőrzési Osztálya részére. (1389 Bp. Pf: 128. vagy 1085 Bp. Gyulai Pál u. 13.)

Dátum: Budapest, időbélyegző szerinti dátum

Szabó Csaba
16:19:57 2022.06.30

'00'02+

.....
Dr. habil Szabó Csaba
Főigazgató

iktatószám: MNL/PIG/22816-1/2022

pályázati azonosító: 204108/01673

Szakmai beszámoló

A 204108/01673 azonosítószámú, 20. századi gazdaság- és társadalomtörténeti források régi és új olvasatai elnevezésű konferencia megvalósítására a Nemzeti Kulturális Alap 660.000,- vissza nem térítendő támogatást ítelt meg a Magyar Nemzeti Levéltár részére. A projekt keretében vállalt rendezvény sikeresen megvalósításra került, mely tartalmát az alábbiakban foglalom össze.

2021. október 14-én a Magyar Nemzeti Levéltár Bécsi kapu téri épülete az intézmény profiljához maximálisan illő tematikájú konferenciának adott otthont. A 20. századi gazdaság- és társadalomtörténeti források régi és új olvasatai című konferencia előadói számos gondolatébresztő előadást tartottak, amelyek az eddigiektől eltérő megvilágításba helyezték a levéltári iratanyagot.

Szabó Csaba, a Magyar Nemzeti Levéltár főigazgatója, egyben a konferencia egyik előadója, köszöntőjében kifejezte örömét, hogy az intézmény ebben a témában tarthat konferenciát. A levéltári állomány kapcsán rámutatott: a Gazdasági Levéltár iratanyaga konkrétan forrása a gazdaságtörténet-írásnak, azonban majdnem minden irat alkalmas arra, hogy forrása legyen a gazdaság- vagy társadalomtörténetnek.

Az előzetes programtól eltérően első előadást Schlett András tartotta, aki elméleti szempontból vizsgálta a kutatók által kissé elhanyagolt „közpénzügyek” történetét. Következő előadóként Káli Csaba kapott szót, aki a MNL Zala Megyei Levéltárában található mezőgazdaságtörténeti kutatásokhoz felhasználható forrásanyagot ismertette. Kiemelte: az államszocialista időszak centralizált iratképzésének köszönhetően egy téma akkor is kutatható, ha egy konkrét iratanyag megsérült vagy elpusztult, mivel több gazdasági szerv is foglalkozhatott a kérdéses üggyel.

Bódy Zsombor az államszocialista korszak technokráciatörténeti kutatásának forrásaira hívta fel a figyelmet. Mint kifejtette: a tudásukból és nem a pártban befutott karrierjükből élő szakemberek, illetve tevékenységük kutatásához a különböző vállalati iratanyagokat, gazdasági és politikai döntéshozatali szervek iratanyagát érdemes forgatni. Bánkuti Gábor a Pécs8 program tapasztalatait ismertette, amely a helytörténet-kutatást helyezte sikeresen új alapokra többek között civilek bevonásával. A délelőtti plenáris szekció záróelőadását Szabó Csaba tartotta, aki az Állami Egyházügyi Hivatal iratánya kapcsán kiemelte, hogy az nemcsak a politikatörténetnek lehet forrása

vagy, hogy „ügynökpapokat” fedezzenek fel a kutatók. Mint kifejtette, az intézmény iratai arra a kérdésre is választ adhatnak, hogy a szocialista korszakban kikhez tartoztak a templomok, illetve, hogy ki állta felújításaiknak költségét.

Délután két párhuzamos szekcióban folytatódott a konferencia. A Lovagteremben első felszólalóként Klement Judit mutatta be a rövid életű Vikert céget, illetve annak személyzeti törzslapjait, amelyek forrásértéke nemcsak a vállalkozás, hanem tágabb értelemben a gazdaság- és társadalomtörténet-írás számára is hasznosak lehetnek. Hlbocsányi Norbert a Kohner nagykereskedő-nagyvállalkozó família történetének kutatásánál felhasznált számos forrást mutatott be, amelyek nemcsak közgyűjteményekben (levéltár, könyvtár) lelhetők fel, hanem akár temetőikben is, mivel a sírfeliratok gyakran sok információt hordoznak az elhunytól, illetve az ő családjáról.

Sarlós István forráscentrikus prezentációjában mutatta be, hogy egy város mezőgazdasági életét – jelen esetben Baját – miként lehet kutatni. A rendkívül sokrétű forrásanyag bemutatásakor egy-egy érdekesebb példát is megemléített, hogy mit árulnak el a kataszteri térképek, vagy éppen a helyi lapok cikkei. Balázs Gábor a MÁV személyzeti iratainak forrásértékét emelte ki előadásában. Rámutatott: a különböző dokumentumok a családtörténet-kutatáshoz is új forrásanyagot jelenthetnek, mivel az alkalmazottakon révén milliós nagyságrendre tehető a megemléített rokonok, családtagok száma.

Kiss András a Gazdasági Szervek Osztályának őrzésében található vizuális forrásokról tartott előadást, amelyek a jelenlegi vizuális korban nagyon fontos adathordozók lehetnek. Kifejtette: a fényképek és mozgóképek nemcsak a család-, hanem a technikatörténet számára is fontos forrásanyagot jelenthetnek, ezért feldolgozásuk és a digitális térbe való eljuttatásuk a levéltár fontos feladatai közé tartoznak. Ordasi Ágnes a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank példáján keresztül mutatta be, hogy miként lehet egy fióktintézet által hátrahagyott iratok alapján kutatni az anyabank életét. A fiomei jelenlét ráadásul már előbb megkezdődött, mint a fiók 1914-ben történt megnyitása, mivel a PMKB befektetőként már korábban jelen volt a kikötővárosban – mutatott rá Ordasi Ágnes. Zárásként Völgyesi Zoltán a KSH levéltárából az Országos Levéltárba került 1970-es, 1980-as és 1990-es népszámlálási íveket mutatta be, amelyek a család- és társadalomtörténet kutatásához nyújtanak hatalmas forrásbázist, amely egyelőre szinte kiaknázatlan.

A kiállító és konferenciateremben párhuzamosan zajló szekcióban elsőként Magos Gergely ahosszú 1940-es években készült önéletrajzi feljegyzéseket szociálpszichológiai megközelítésből

mutatta be előadásában. Csikós Gábor prezentációja erre rezonálva korabeli a korabeli pszichiátriai kórlapokat mutatta be mint források, amelyek nemcsak egyéni problémákat írnak le, hanem a korszak politikai ideológiájáról is képet mutatnak.

Czetz Balázs az 1945 utáni időszak kutatásához mutatta be forrásbázisként a Komárom megyei pártiratokat, majd utána – a korszaknál maradván – Germuska Pál a Külkereskedelmi Minisztérium kutatók által kevésbé kihasznált iratállományát mutatta be. Zárásként Ö. Kovács József a szocialista korszak vidéki életének kutatásához fontos levéltári forrásanyag lehetőségeit prezentálta.

A projekt keretében vállalt szakmai célok maradéktalanul megvalósultak, a Nemzeti Kulturális Alap által nyújtott 660.000,- támogatás teljes mértékben felhasználásra került, jellegük szerint mindösszesen 504.618,- személyi, valamint 155.382,- dologi költség merült fel.

Budapest, 2022. június 30.

Szabó Csaba
2022.06.30
'00'02+ 15:55:28

Dr. habil Szabó Csaba
főigazgató
Magyar Nemzeti Levéltár